

NGUYỄN TẤN BÌNH

PHÂN TÍCH
hoạt động
doanh nghiệp

.Phân tích kinh doanh

**.Phân tích báo cáo
tài chính**

**.Phân tích kinh tế
các dự án**

(Tái bản lần thứ 6)

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

NGUYỄN TẤN BÌNH

PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG DOANH NGHIỆP

- Phân tích kinh doanh
- Phân tích báo cáo tài chính
- Phân tích kinh tế các dự án

(Tái bản lần thứ sáu, có sửa chữa và bổ sung)

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ
THÁNG 06 - 2005

LỜI NÓI ĐẦU

... Tuyệt nhiên không có một lý thuyết kinh tế nào hay bất kỳ một mô hình kinh tế nào là khuôn mẫu, là mực thước cho sự thành công chắc chắn trong kinh doanh, cũng chẳng hề có một chiếc đũa thần hay viên ngọc ước nào dành sẵn cho những ai ưa thích mơ mộng giữa chốn thương trường đầy đông gió. Chấp nhận thị trường có nghĩa là chấp nhận sự ngự trị tự nhiên của các qui luật thị trường vừa mang tính sòng phẳng vừa chứa đựng chính trong lòng nó đầy tính bất trắc đến nghiệt ngã.

Kiến thức kinh tế vì vậy chỉ là hành trang được chia đều cho tất cả mà thôi. Điều còn lại thuộc về bản lĩnh, năng lực, lòng dũng cảm, đôi khi là một chút may mắn nữa.

Và có phải chẳng chính điều này đã trở thành ranh giới, phân biệt sự khác nhau rất lớn và muôn thuở giữa một bên là các nhà nghiên cứu lý thuyết kinh tế thuần túy ngồi giữa bốn bức tường tĩnh lặng và bên kia là các doanh nhân từng trải, dám căng buồm ra khơi giữa trời đầy phong ba.

Sài Gòn, mùa mưa
năm Canh Thìn, 2000

N.T.B

LỜI NÓI ĐẦU

Phân tích hoạt động doanh nghiệp nói chung ngày càng trở thành nhu cầu của các doanh nghiệp, đặc biệt trong nền kinh tế thị trường mà đặc trưng là tính cạnh tranh. Có thể nói, hầu hết những quyết định trong hoạt động kinh doanh, đầu tư và tài chính có hiệu quả đều xuất phát từ các phân tích khoa học và khách quan.

Mục đích mà quyển sách kỳ vọng là góp phần hệ thống các phương pháp nghiên cứu, nội dung cơ bản và công cụ phân tích, cùng một số kiến thức nâng cao về quản trị tài chính nhằm phục vụ cho giảng viên, sinh viên chuyên ngành và các nhà quản trị doanh nghiệp.

Phân tích hoạt động doanh nghiệp thực ra là một lĩnh vực nghiên cứu rộng hơn nhiều, thậm chí có xu hướng phân chia thành các môn học cụ thể và chuyên sâu như: kế toán quản trị, phân tích báo cáo tài chính, quản trị tài chính... Do vậy, ở phạm vi một quyển sách như thế này khó có thể đáp ứng được tất cả các yêu cầu mong đợi của bạn đọc.

Chúng tôi mong nhận được những góp ý, trao đổi, bổ sung từ phía bạn đọc, các nhà nghiên cứu và đồng nghiệp để hoàn thiện và tiếp tục mở rộng cho ấn phẩm này.

TÁC GIẢ
NGUYỄN TẤN BÌNH

Chương I

TỔNG QUÁT VỀ PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG KINH DOANH

I. NỘI DUNG PHÂN TÍCH HOẠT ĐỘNG KINH DOANH

1. Khái niệm và phạm vi môn học

Phân tích hoạt động kinh doanh (*operating activities analysis*) là môn học nghiên cứu quá trình kinh doanh của doanh nghiệp, bao gồm các hoạt động cụ thể như: hoạt động sản xuất kinh doanh, hoạt động đầu tư và hoạt động tài chính. Bằng những phương pháp riêng, kết hợp với các lý thuyết kinh tế và các phương pháp kỹ thuật khác nhằm đến việc phân tích, đánh giá tình hình kinh doanh và những nguyên nhân ảnh hưởng đến kết quả kinh doanh, phát hiện những qui luật của các mặt hoạt động trong một doanh nghiệp dựa vào các dữ liệu lịch sử, làm cơ sở cho các quyết định hiện tại, những dự báo và hoạch định chính sách trong tương lai.

Cùng với kế toán và các khoa học kinh tế khác, phân tích hoạt động kinh doanh là một trong những công cụ đắc lực để quản lý và điều hành có hiệu quả các hoạt động của doanh nghiệp.

Bất kỳ loại hình, lĩnh vực và quy mô kinh doanh ra sao, các doanh nghiệp đều có ba hoạt động được tóm tắt ở bảng sau.

Bảng tóm tắt các hoạt động doanh nghiệp

HOẠT ĐỘNG DOANH NGHIỆP (Activities)	CỤ THỂ
HOẠT ĐỘNG KINH DOANH (Operating activities)	Gồm các hoạt động kinh doanh chính: - Sản xuất - Thương mại - Dịch vụ
HOẠT ĐỘNG ĐẦU TƯ (Investing activities)	- Đầu tư tài sản cố định - Đầu tư tài sản tài chính - Đầu tư khác: liên doanh, hùn vốn, bất động sản và các đầu tư khác
HOẠT ĐỘNG TÀI CHÍNH (Financing activities)	- Vay nợ và trả nợ - Phát hành hay mua lại cổ phiếu, trái phiếu - Chia cổ tức, chi tiêu các quỹ xí nghiệp - Các hoạt động làm thay đổi cấu trúc tài chính (tỉ lệ nợ, vốn) khác

□ Nếu kế toán xuất hiện rất sớm¹ – trước cả chữ viết, do nhu cầu rất tự nhiên để quản lý một cách đơn giản của cải, tài sản của một nhóm người hay một bộ tộc từ thời cổ đại thì phân tích hoạt động kinh doanh ra đời do đòi hỏi tất yếu của nền sản xuất hàng hóa không ngừng phát triển qua các giai đoạn phát triển mối quan hệ sản xuất và lực lượng sản xuất của nền kinh tế – xã hội hiện đại. Động lực của phân tích các hoạt động kinh doanh không chỉ xuất phát từ nhu cầu quản lý một cách có hiệu quả trong nội bộ một doanh nghiệp mà còn do tốc độ phát triển choáng ngợp của các xu hướng thương mại quốc tế, sự cạnh tranh khốc liệt trong nội bộ ngành, trong khu vực và trên diện rộng ở phạm vi toàn cầu.

□ Tiền thân của phân tích hoạt động kinh doanh là công việc có tính xem xét đơn giản một số chỉ tiêu tổng quát dựa trên dữ liệu của bảng tổng kết tài sản – còn gọi là *phân tích kế toán* hay *kế toán nội bộ*. Do sự đòi hỏi ngày càng cao của nhu cầu quản lý, sự mở rộng về quy mô cũng như thiên hướng đi vào chiều sâu và chất lượng của các hoạt động doanh nghiệp, phân tích kinh doanh với nội dung, đối tượng, phạm vi và phương pháp nghiên cứu riêng biệt, tất yếu trở thành một khoa học độc lập và ngày càng hoàn chỉnh.

Do đặc điểm hình thành và đặc biệt do các định chế của các mô hình kinh tế khác nhau ấn định, khoa học phân tích trước đây ở các nền kinh tế theo cơ chế kế hoạch tập trung thường chú trọng đối tượng nghiên cứu là các kết quả đã xảy ra ở quá khứ, vì chúng là những cơ sở dữ liệu quan trọng để

¹ Theo kết quả của các cuộc khảo cổ trong thời gian gần đây ở vùng Lương Hà cổ đại, người ta đã tìm thấy những “trang sổ” kế toán đầu tiên của nhân loại là những phiến đá – trên đó khắc đây những hình ảnh sinh động dùng để theo dõi “tình hình tài sản”, được xác định có tuổi từ khoảng 5000 năm trước công nguyên.